

Eventyret om
Den lille fjerbold

En fortælling af Palle Birck frit efter den tyske boldforsker Siefred Mendner samt oplysninger fra Stig Axelssons badmintonmuseum i Söder Tälje nær Stockholm.

Der var engang for mange mange år siden en flok drenge, der legede på en strand på øen Nauro i Stillehavet. Solen stod højt, og det var meget varmt, for øen lå kun 50 km. fra ækvator. Drengene skiftevis badede og kastede små træstykker til hinanden. Da de blev trætte, lagde de sig under nogle træer og drøftede, hvad de nu skulle finde på. En bemærkede, at mange fuglefjer lå spredt i sandet. En anden at nogle blommestore frugter faldt ned fra de træer de sad under. Drengene samlede både fjer og frugter sammen, og satte fjerene i de bløde frugter. Herefter skulle det nylavede kasteskyts afprøves. Men ak, fjerene røg af, og drengene lod resten ligge og gik i stedet i vandet.

Næste dag kom drengene igen til stranden. Imens havde solen tørret frugterne til hårde sten, og da drengene kastede med dem opdagede de, at fjerene nu var som limet fast til blomsterne, der denne gang nærmest svævede gennem luften. Verdens første fjerbolde var opfundet!

Fjerbolden svævede imidlertid videre, både til øst og vest. Fra ø til ø nåede den pueblo indianerne i Mexico. Indianerne brugte hænderne til at slå med, og spillede om, hvor længe de kunne holde bolden i gang. Eneste rekvisit var således bolden. Antallet af spillere alt lige fra én.

Omkring for 2000 år siden kom fjerbolden til Japan. Her konstruerede man fine bats i cedertræ a'la vore dages bordtennisbats. Efterhånden fik bat'ene længere skaft og blev elegant dekorerede på bagsiden med billeder af kendte skuespillere eller flotte blomster. Fjerene blev afkortet til ca. 4 cm., men var gerne i forskellig farve. Man spillede to mod to eller fire mod fire på et plant areal uden net og streger. Spillet var populært men primært et pigespil.

Sart var spillet i Korea, hvor det fik navnet "Tiye-Ki". For at overgå japanerne anvendte man i Korea fasanfjer og som "kork" skin fyldt med jord eller aske. Kineserne var ikke sene til at være med i fjerboldlegen. Her kaldte man det "Didschián - Dsi". Bolden blev gjort tungere idet "korken" blev lavet af slangeskin hvori en kobbermønt blev lagt. Som fjer benyttedes lange hønsefjer. Selve spillet gik ud på, at bolden ikke faldt på jorden, men blev kastet op i luften ved hjælp af hoved, skulder, arme, hænder, knæ, fødder eller hæle.

Fra Kina fløj fjerbolden hurtigt videre til Thailand og Malaysia, og kom så til Indien. Her var det især i Bengalen at fjerboldspil blev populær. Som fjerbold brugtes en bambusbund, hvortil man fastgjorde fjer. En linie blev slået i jorden, og en eller to spillere på hver side slog med bat lignende ketsjere. Også i Bombayområdet vandt spillet indpas. Især omkring byen "Poona" (nu Pune) sydøst for Bombay. Så populært blev spillet her, at alle fjerbolde i Indien snart blev benævnt "poona".

Da handelsvejene blev åbnet mellem Asien og Europa fulgte fjerbolden med. Handelsmænd og missionærer førte fjerbolden helt til de franske klostre i 1100-tallet. Her fordrev både munke, præster og biskopper bl.a. tiden med "jeu de Paume". I klosterhaverne og større klostresale anlagdes

egentlige fjerboldbaner. Disse var timeglasformede, så bolden hele tiden skulle passere banens midte. Rigtige små "tennisketsjere" var munkene også snilde til at lave sig.

Fjerbolden ville imidlertid ikke mures inde i nogle klostre. Den fløj derfor videre ud i Europa. Under navnet "Volant" blev spil med fjerbold og ketcher kendt og anbefalet af tidens gymnastikpædagoger som "ekstra sundhed for kroppens bevægelse og smidighed og ikke mindst for opfattelsesevnen". (Guts Muths i år 1796). De første kendte billeder af volant-spillet blev allerede tegnet i 1400-tallet.

Også tidens berømtheder dyrkede volant. I 1787 skrev f.eks. Friedrich von Schiller i "Don Carlos" "Einmal geschah's bei unserer Spielen, dass der Konigin von Bohmen, meiner Tante, ein Federball ins Auge Flug". I Danmark var vi også med. Aflæg f.eks. Eidsvold museet i Norge et besøg. Her kan man bl.a. se et billede af Jacob Munch, der viser kronprins Frederik (senere kong Frederik VII) spille fjerbold i Bernstoffsparken i 1813.

I 1850'erne tog engelske befalingsmænd spillet med sig fra Indien til England. En regnvejrsdag blev det spillet indendørs i hall'en til hertuen af Beaufort's slot "Badminton House" af hans to døtre og et par opvartende officerer hjemvendt fra Indien. I 1860 udgav Isac Spratt et hæfte han kaldte "Badminton Battledon - a new game". Spillet blev nu mere kendt og i 1875 blev den første badmintonklub grundlagt i Folkstone. Ideen var at samle medlemmerne til "the og badminton".

Først i 1877 blev man klar over, at nogle ensartede regler var nødvendige. Banerne var fortsat timeglasformede, og netthøjden efter eget valg. I 1887 og 1890 revideredes reglerne atter, men den mærkelige form for bane bestod helt til 1901, hvor banens nuværende form og mål blev fastlagt. I 1893 blev det første badmintonforbund stiftet af 14 klubber. Det første badmintonmesterskab fandt sted den 10. marts 1898 i Guildford, og allerede i 1899 arrangeredes det første All England mesterskab. En turnering der fortsat i dag vel er årets mest prestigefyldte.

Med badmintonspillets udbredelse blev fjerbolden forfinet. Boldene skulle nu være ens med samme flugt og hastighed, ligesom holdbarheden måtte forbedres efterhånden som spillet blev stedse mere og mere hårdt. Dette skete på de kendte engelske og danske fabrikker, der både fabrikerede fjerbolde med spidse og runde fjer. Arbejdslønningerne i Europa umuliggjorde imidlertid for ca. 30 år siden den europæiske produktion, idet en stor del af arbejdet med at lave en fjerbold er håndarbejde. Produktionen flyttede herefter til Østen og specielt til Kina.

Til en badmintonbold skal der bruges 16 fjer. Kun de bedste gåsefjer er gode nok til spillet i dag, og fra hver gås kan til de bedste bolde kun bruges 4 fjer. Det er således et enormt antal gæs, der hvert år skal bruges for at skaffe fjerbolde nok. Indtil nu har de over 1.3 milliard kinesere været flittige til at spise gåsesteg, så ikke mindre end 10 millioner dusin fjerbolde hvert år kan produceres. Priserne på gæs i Kina er imidlertid stigende. Derfor er efterspørgslen på gæs faldet, og dermed kampen om de gode badmintonfjer taget til.

I fremtiden må vi nok se i øjnene, at fjerboldkvaliteten vil være dalende, på nær top-bolde til skyhøje priser. Vær derfor god ved fjerbolden. Kæl for den mellem slagene, så fjerene bliver pudset, og ånd lidt ned i fjerene før du server, så fjerenes naturlige fugtighed bevares. Frem for alt sørg for, at fjerene ikke udtørres ved forkert lagring. Hold evt. røret med bolde uden låg over en dampende kedel en times tid før spillet. Det gælder om at spare på boldene, så der fortsat er nok bolde til alle.

På længere sigt er spørgsmålet om fjerbolden fortsat kan skaffes i tilstrækkelig antal? Syntetiske

bolde med stor holdbarhed er i handelen. Deres flugtegenskaber er efterhånden udmærket, selvom det endnu ikke er lykkedes at frembringe en syntetisk bold med samme flugt som en "ægte fjerbold". Alligevel kan de syntetiske bolde med fordel bruges af ikke konkurrencespillere.

Skal den ægte fjerbold overleve, er der i dag kun én mulighed. Den almindelige kineser skal igen have råd til at spise gåsesteg, ikke bare nu og her, men masser af gåsestege. Med øget samhandel og overgang til mere markedsorienteret økonomi i Kina, har vor lille fjerbold måske en chance. Men glæd dig hver gang du er på banen over at kunne spille med rigtige fjerbolde. Det er ikke en selvfølge, vi fortsat kan spille med dem nu ca. 3000 år efter de første gang så dagens lys på den lille ø Nauro nær Salomonøerne i Stillehavet.

Palle